

Квартальне опитування готелів

№22

Травень 2018

Діловий клімат та перешкоди діяльності

- Оцінки ділового клімату у готельній сфері України майже не змінилися, індекс ділового середовища становив нуль (0,03 у попередньому кварталі). У майбутньому готелі очікують на суттєве покращення ділового клімату - індекс очікуваних змін ділового середовища зріс до 0,67.
- Поточний індекс фінансово-економічної ситуації в готельному секторі не змінився та становив 0,12. В майбутньому готелі очікують на суттєве покращення фінансово-економічної ситуації. Індекс очікуваної фінансово-економічної ситуації на підприємстві становив 0,74.
- Рейтинг перешкод в I-му кварталі 2018 р., як і в IV-му кварталі 2017, очолювали такі перешкоди, як «високий конкурентний тиск», «низький попит», та «нестабільна політична ситуація».
- Найсуттєвіші зміни в рейтингу перешкод зафіксовано для таких показників: «зміни в економічному законодавстві», «відсутність інформації про область/місто/регіон», «недостатність кваліфікованих працівників», «низький попит» та «погана репутація країни».

Показники змін, оцінок та очікувань

- Індекс змін попиту суттєво зменшився: з -0,07 у лютому до -0,2 у квітні. Однак, у наступному кварталі готелі очікують на суттєве зростання попиту. Індекс змін попиту досягає 0,7.
- У I-му кварталі темпи скорочення зайнятості сповільнилися, значення відповідного індексу зменшилось з -0,21 до -0,08. Індекс очікуваних змін зайнятості набув позитивного значення з -0,07 у лютому до 0,22 у квітні.
- У I-му кварталі значення індексу змін прибутковості продовжує бути від'ємним -0,15. В наступні три місяці очікується суттєве збільшення прибутків: індекс очікуваних змін прибутковості збільшився з -0,1 у лютому до 0,5 у квітні.
- У I-му кварталі 2018 року порівняно з IV-м кварталом 2017 року темпи зростання цін за ніч сповільнилися, але продовжили зростати. Індекс змін цін за ніч зменшився з 0,4 до 0,22. У II-му кварталі готелі планують збільшувати ціни за ніч, значення відповідного індексу становить 0,39.
- Значення індексу змін обсягу продажів продовжує бути від'ємним, але більш наближеним до нуля - -0,04 (у лютому було -0,10). У наступному кварталі готельні підприємства очікують на суттєві збільшення обсягів продажу (0,75).
- У II-му кварталі 2018-го року порівняно з II-м кварталом 2017-го року менеджери очікують, що середня ціна за ніч суттєво зросте (відповідний індекс очікувань дорівнює 0,79).

Панель із 100 готелів використовується для моніторингу оцінок та очікувань їхніх керівників щодо змін ділового середовища загалом та показників роботи готелів зокрема. Відсоток відповідей в лютому 2018 року становив 65

У цьому випуску представлені результати опитування проведеного у квітні 2018-го року.

Респонденти:

(1) Давали оцінки показникам за результатами I-го кварталу 2018,

(2) Порівнювали показники I-го кварталу 2018 до IV 2017,

(3) Порівнювали показники I-го 2018 кварталу до I-го 2017.

(4) Порівнювали очікувані зміни показників в II-й квартал 2018 до I-го 2018.

Діловий клімат: оцінка за квітень 2018, очікування на 6 місяців

Автори:
Оксана Кузяків
Вероніка Яцишина

Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01030 Київ
Тел.: (+38044) 278-63-42/60
Факс (+38044) 278-63-36
E-mail: institute@ier.kiev.ua
<http://www.ier.com.ua>

ЗАГАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ УМОВИ ДІЯЛЬНОСТІ

Діловий клімат

Оцінка ділового клімату. Більшість керівників готелів оцінює діловий клімат на I-й квартал 2018 року як задовільний (67%). Однаковою є частка тих, хто вважає, що він хороший чи поганий, по 16,5%. Відповідно, *індекс ділового середовища* у готельній сфері становив нуль (0,03 у IV-му кварталі). Уже четвертий квартал поспіль значення індексу наближене до нуля. Тобто, за останній рік не відбулося ніяких суттєвих змін у діловому середовищі, за оцінками респондентів.

Зміни ділового клімату за пів року. Щодо оцінки змін ділового клімату, то частка тих, хто їх не відчув за останні шість місяців, майже не змінилася (відповідно 66,3% до 65,9%). А от погіршення ділового клімату відчули 14,9% (порівняно з 12,5% у лютому), а покращення 18,8% (21,6% у лютому). В результаті *індекс змін ділового середовища* у готельній сфері становив 0,04 (порівняно з 0,09 у лютому).

Очікувані зміни ділового клімату на наступні пів року. У наступні пів року очікується суттєве зростання показників якості бізнес-клімату. Так, *індекс очікуваних змін ділового середовища* складає 0,67 (порівняно з 0,23 у лютому). Порівняно з 31,2% у лютому, у квітні 74,5% опитаних очікують на покращення ділового клімату на наступні пів року. 17,6% (порівняно з 60,8% у лютому) вважає, що змін не відбудеться та 7,9% (так само як і у лютому) вважає, що діловий клімат погіршиться.

Фінансово-економічна ситуація на підприємстві

Оцінка фінансово-економічної ситуації. Фінансово-економічна ситуація на готельних підприємствах у квітні не змінилася. Так, значення *індексу фінансово-економічної ситуації* становило 0,12 (таке ж значення як і минулого кварталу). Більша частина респондентів оцінила фінансово-економічну ситуацію у себе на підприємстві як задовільну (78,8%), 4,5% як несприятливу та 16,6% опитаних вважали її хорошою.

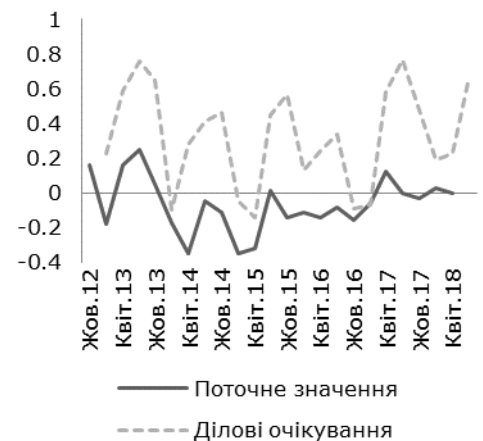
Зміни фінансово-економічної ситуації за пів року. Щодо оцінки змін фінансово-економічної ситуації за останні шість місяців, то частка тих, хто їх не відчув становить більшість – 70,1%, покращення відчули 21,3%, а погіршення – 8,7%. Відповідно *індекс змін фінансово-економічної ситуації* у готельній сфері становив 0,13 (порівняно з 0,15 у лютому).

Очікувані зміни фінансово-економічної ситуації. Щодо очікувань на майбутнє, то менеджери готелів прогнозували суттєве зростання показників – *індекс очікуваної фінансово-економічної ситуації на підприємстві* становив 0,74 (0,34 у минулому кварталі).

Регуляторний клімат

Несприятливий регуляторний клімат другий квартал поспіль займає 7 місце в рейтингу перешкод зростанню бізнесу. Хоча частка менеджерів готелів, для яких це було проблемою трохи збільшилася з 17,3% в IV-му кварталі до 23% в I-му кварталі. Це відбулося за рахунок збільшення важливості одного з трьох компонентів цього комбінованого показника – «часті зміни в економічному законодавстві» – частка респондентів, які вважають це перешкодою до зростання бізнесу, збільшилася з 7,3% у IV-му кварталі до 13,6% у I-му. Значення другої складової комбінованого показника зменшилося: «високий регуляторний тиск» – з 10% до 7,7%, а значення третьої складової, «корупція», трохи збільшилося – 0% до 1,7%;% (див. Перешкоди зростанню бізнесу).

Індекси ділового середовища

Перешкоди зростанню бізнесу

	III кв. 17	IV кв. 17	I кв. 18	IV кв. 17 до III кв. 17
Високий конкурентний тиск	68.8	77.3	80	2.7
Низький попит	68.8	76.3	69	-7.3
Нестабільна політична ситуація	50	52.7	51.4	-1.3
Проблеми ліквідності	25	35.6	40.2	4.6
Погана репутація країни	34.4	35.5	29.7	-5.8
Погані погодні умови	21.9	27.6	28.4	0.8
Несприятливий регуляторний клімат	25	17.3	23	5.7
Зміни в економічному законодавстві	15.6	7.3	13.6	6.3
Високий регуляторний тиск	9.4	10	7.7	-2.3
Корупція	0	0	1.7	1.7
Відсутність інформації про область/місто/регіон	14.1	15.3	21.5	6.2
Високі кредитні ставки	4.7	13.1	10.6	-2.5
Надмірне оподаткування	10.9	14.3	10.4	-3.9
Доступність кредитів	3.1	3	3.1	0.1
Брак приміщень, площ	3.1	1.8	1.2	-0.6
Недостатньо кваліфікованих працівників	4.7	10.6	0.9	-9.7

Перешкоди зростанню бізнесу

Рейтинг перешкод, у квітні, як і у лютому із великим випередженням очолили наступні перешкоди: «високий конкурентний тиск» (80%), «низький попит» (69%), «нестабільна політична ситуація» (51,4%). Три останні місця в рейтингу (найменш суттєві перешкоди) посідають «Доступність кредитів» (3,1%), «брак приміщень» (1,3%) та «недостатність кваліфікованих працівників» (0,9%).

Найсуттєвіші зміни в рейтингу зафіксовано для таких перешкод: важливість перешкоди «зміни в економічному законодавстві» зросла на 6,3 в.п., «відсутність інформації про область/місто/регіон» зросла на 6,2 в.п. та перешкоди «проблеми ліквідності» зросла на 4,6 в.п., а важливість перешкод «недостатність кваліфікованих працівників», «низький попит» та «погана репутація країни» зменшились на 9,7, 7,3 та 5,8 в.п. відповідно.

ОЦІНКИ ЗМІН ТА ОЧІКУВАННЯ: квартал до попереднього кварталу

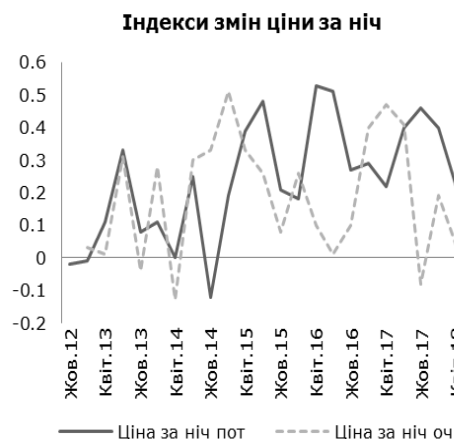
Попит. У I-му кварталі 2018 року відбулося подальше зменшення попиту. *Індекс змін попиту* змінився з -0,07 у лютому до -0,2 у квітні. Що вказує на зменшення попиту в I-му кварталі порівняно до IV-го кварталу. Це відбулося за рахунок зменшення частки тих, що вказали на зростання попиту 13,2% (порівняно з 29,4% у лютому). Також збільшилася частка тих, що вказали на те, що попит залишився без змін – 53,1% (порівняно з 34,4 у лютому). 33,7% вказали на зменшення попиту (36,2% у лютому). У наступному кварталі у готельному секторі очікують суттєвих позитивних змін попиту: *індекс очікуваних змін попиту* становить – 0,7.

Зайнятість. В I-му кварталі 2018 темпи зменшення зайнятості сповільнилися, *індекс змін зайнятості* становив -0,08 (порівняно з -0,21 у лютому). Це відбулося за рахунок зменшення частки тих, що вказали на скорочення кількості працюючих 13,5% (порівняно з 25,8% у лютому) та збільшення частки тих, що вказали на відсутність змін – 81,3% (69,4% у лютому). 5,2% вказали на зростання кількості зайнятих (4,8% у лютому). У наступному кварталі очікується зростання кількості зайнятих на готельних підприємствах – *індекс очікуваних змін зайнятості* набув позитивного значення з -0,07 у лютому до 0,22 у квітні.

Прибутковість. *Індекс змін прибутковості* у I-му кварталі продовжує бути від'ємним, хоча темпи погіршення фінансових результатів уповільнилися. Значення індексу зросло з -0,24 у лютому до -0,15 у квітні. У відсотковому співвідношенні – 24,3% вказали на зниження прибутковості, 65,9% вказали на відсутність змін та 9,8% вказали на зростання прибутковості. У наступному кварталі підприємства сектора очікують позитивних змін – *індекс очікуваних змін прибутковості* зростає до 0,5 (у лютому – -0,1).

Закупівельні ціни. У I-му кварталі закупівельні ціни продовжують зростати, *індекс змін закупівельних цін* становив 0,55. У поточному кварталі, як і в попередньому, більшість вказало на зростання закупівельних цін – 56,3% (77,8% у лютому), 42,1% зазначали, що ціни залишилися на тому ж рівні та лише 1,5% вказали на зниження закупівельних цін. У наступному кварталі очікується подальше зростання закупівельних цін *індекс очікуваних змін закупівельних цін* становив 0,6 (у попередньому кварталі – 0,26).

Ціна за ніч. У I-му кварталі, порівняно до IV-го, суттєво сповільнилися темпи зростання середньої ціни за ніч: 74,7% (53,5% у попередньому кварталі) вказали на відсутність змін цін за ніч, 23,8% вказали на зростання ціни за ніч (порівняно з 43,1% у лютому) та лише 1,5% (3,4 % у попередньому кварталі)

вказали зменшення ціни. При цьому *індекс змін ціни за ніч* зменшився та становив 0,22 (минулого кварталу 0,4). Однак вже в II-му кварталі очікується суттєве зростання цін. *Індекс очікуваних змін ціни за ніч* становить 0,39 (у попередньому кварталі 0,04). На думку 39,4% менеджерів готелів ціна за ніч зросте та 60,6% залишиться без змін.

Заповнюваність номерів. У I-му кварталі *індекс змін заповнюваності номерів* продовжив бути від'ємним та становив -0,15 (у попередньому кварталі -0,13). Це можна пояснити сезонністю, адже у I-му кварталі майже усіх попередніх років він набував від'ємних значень, або таких, що близькі до нуля. *Індекс очікуваних змін заповнюваності номерів* суттєво збільшився та становив 0,69 (-0,17 у попередньому кварталі).

Обсяг продажів. У I-му кварталі більшість опитаних менеджерів готелів, 58,7%, вказали на відсутність змін обсягу продажів, 22,8% зазначили, що обсяги продажів зменшилися, та 18,5% повідомили про зростання обсягів продажів. *Індекс змін обсягу продажів* все ж покращився, залишаючись від'ємним, становив -0,04 (-0,10 у лютому). При цьому, як зазначалося раніше, показник попиту в I-му кварталі погіршився. Цю суперечність можна пояснити раннім бронюванням та продажем на наступні періоди, де очікується суттєве зростання попиту. У наступному кварталі менеджери готелів очікують суттєвих позитивних змін обсягу продажів - *індекс очікуваних змін обсягу продажів* становив 0,75 (-0,12 у жовтні), що можна пояснити сезонністю.

ОЦІНКИ РІВНЯ ПОКАЗНИКА

Кількість працівників. Більшість респондентів у I-му кварталі оцінює рівень зайнятості у своїх готелях як нормальний. Більша частка опитаних (78,4%) зазначила, що кількість працівників, що задіяні в усіх операціях на підприємстві достатня, а 20,2% вважали, що їх забагато. *Індекс зайнятості* становив 0,19, тоді як у минулому кварталі 0,22.

Наявні площі, приміщення. Опитані менеджери готелів задовільно оцінили наявність площ, тобто 73,5% – що їх достатньо, а 25,5% відповіли, що площ забагато. *Індекс наявних площ* складає 0,25.

Заповнюваність номерів. Оцінка рівня заповнюваності номерів покращилася, *індекс заповнюваності номерів* набув позитивного значення та становив 0,07 (-0,06 у лютому). У відсотковому співвідношенні – 63% вказали, що заповнюваність була достатня, 21,9% вважали, що заповнюваність зavelika та 15,1% вказали на недостатність заповнюваності номерів.

Щодо рівня заповнюваності у відсотках, у I-му кварталі загальний рівень заповнюваності був трохи вищим, ніж попереднього кварталу. Частіше за все респонденти відповідали, що у лютому номери їх готелів були заповнені на 50% (частота – 20%) та на 60% (частота – 16,9%). Разом з тим, 9,2% опитаних зазначили, що на час опитування заповнюваність їхніх номерів була 100%.

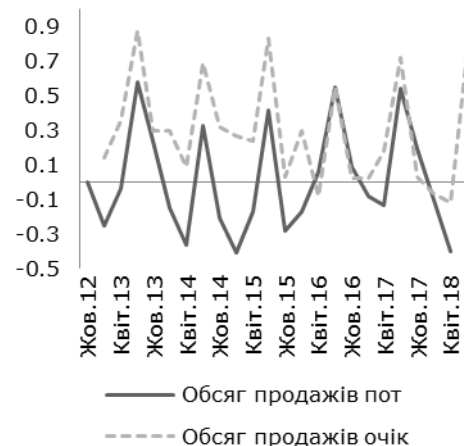
ОЦІНКИ ЗМІН ТА ОЧІКУВАННЯ: рік до року

Зміни показника за I-й квартал 2018-го року у порівнянні з I-м кварталом 2017-го

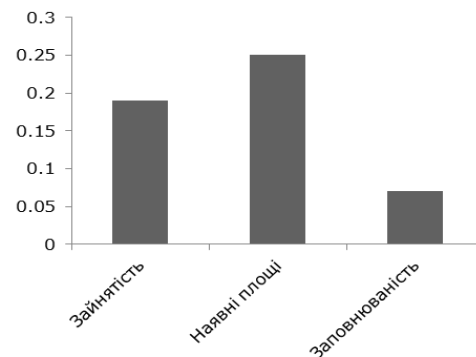
Обсяг реалізації. Як оцінюють респонденти, порівняно з I-м кварталом 2017-го року, обсяг реалізації (у дол. США) у I-му кварталі поточного року майже не змінився. *Індекс обсягу реалізації* становив 0,02 (2017 року значення становило 0,06).

Більшість опитаних керівників готелів не змогли або відмовились дати відповідь на питання «На скільки відсотків збільшилися або зменшилися обсяги реалізації» (48 респондентів). Серед тих, хто відповів, що обсяги реалізації зменшилися (8 респондентів),

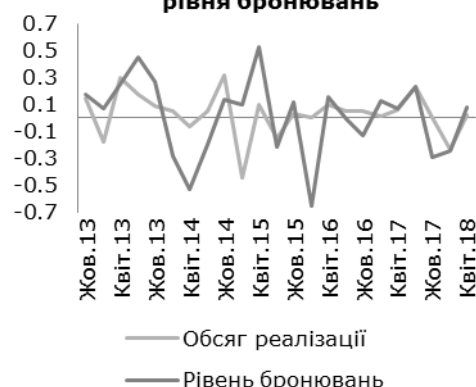
Індекси змін обсягів продажів

Індекси зайнятості, наявних площ та заповнюваності номерів, середнє

Індекси обсягу реалізації та рівня бронювань

найчастіше зустрічається відповідь, що зменшення відбулося на 5%, в середньому зменшення обсягів реалізації відбулося на 4,8%. А серед тих, що відповіли, що обсяги реалізації збільшилися (9 респондентів), в середньому збільшення відбулося на 5,2%.

Рівень бронювання. Респонденти зазначають, що рівень бронювання в I-му кварталі 2018 року був трохи вищим ніж в I-му кварталі 2017-го року. *Індекс рівня бронювання* становив 0,08. Зокрема, 23,6% респондентів вказали на збільшення рівня бронювання, 15,6% зазначили зниження, 60,8% вважають, що змін не відбулося.

Очікування для II-го кварталу 2018-го року порівняно з II-м кварталом 2017-го року

Торговельні обороти. Порівняно з минулим роком, *індекс очікуваних змін торговельних оборотів* для II-го кварталу 2018-го року зменшився (з 0,73 у 2017 до 0,62 у 2018 році). У лютому 2018 року 61,6% респондентів очікували збільшення торговельних оборотів, решта опитаних, 38,4%, зазначила, що змін не відбудеться.

Кількість ночівель. У II-му кварталі 2018-го року, більшість опитаних - 56,6%, вважає, що кількість ночівель не зміниться, при цьому значна частина, 43,4% очікує збільшення кількості ночівель. *Індекс очікуваних змін кількості ночівель* зменшився з 0,55 у 2017 році до 0,43 у 2018 році. Окремо для громадян України значення індексу становило 0,41, для іноземців - 0,35. Це означає, що значна частина менеджерів очікують в II-му кварталі 2018 року порівняно до II-го кварталу 2017 року, збільшення попиту як з боку громадян України, так і з боку іноземців.

Ціна за ніч. У II-му кварталі 2018-го року, у порівнянні з відповідним кварталом 2017-го року, згідно очікувань менеджерів, ціна за ніч продовжить зростати. Частина тих, що вказали на очікуване зростання цін за ніч (79,5%) суттєво перевищує тих, що вказали на відсутність змін в цінах (20,5%). *Індекс очікуваних змін цін за ніч* склав 0,79 (минулого року 0,88).

Затримка клієнтів. *Індекс майбутньої затримки клієнтів* складає 0,25, тобто очікується, що клієнти в II-му кварталі 2018 року затримуватимуться в готелях довше, ніж це було II-му кварталі минулого року.

Очікувані індекси змін торговельних оборотів, кількості ночівель та ціни за ніч

Очікувані індекси змін затримки клієнтів різного походження

Додаток 1: Методологія

Всі індекси рахуються за єдиною методологією. Ми зараховуємо

відповіді як +1, коли підприємство відповідає, що показник збільшився, 0 — якщо він не змінився і -1 — якщо зменшився. Наприклад, якщо зі 100 респондентів 20 вказали на зростання виробництва, 50 респондентів звітували про його скорочення, і 30 зазначили, що все залишилося без змін, то відповідне значення індексу буде -0,30. Додатне (від'ємне) значення індексу означає, що частка підприємств, де зросло виробництво,

є більшою (меншою), ніж кількість тих, де виробництво скоротилось. Кожний індекс більший за +0,09 або менший за -0,09 є статистично значущим і відрізняється від нуля з ймовірністю помилки 5%.

Загальний показник "несприятливий регуляторний клімат" складається з трьох компонентів: (1) високий регуляторний тиск, (2) часті зміни в законодавстві та (3) корупція, і відображає частку респондентів, які вибрали принаймні один з перерахованих вище факторів.

Підставою групування готелів за розміром є кількість працівників.

Ми виділяємо такі групи готелів за розміром: малі (до 50 працівників), середні (51-250 працівників) та великі (250+), проте великі готелі у IV кварталі не брали участь в опитуванні.

За більш детальною інформацією про характеристики вибірки, структуру анкети, методологію обрахунку індексів та за повними даними дослідження звертайтеся до Оксани Кузяків kuziakiv@ier.kiev.ua.

Кількість працівників, %	
	Q1'18
Менше 50	57,8
51 — 250	42,2

Регіони, %	
	Q1'18
Львівська обл.	18,5
Київська обл.	3,1
м. Київ	18,5
Вінницька обл.	23,1
Сумська обл.	10,8
Одеська обл.	15,4
Волинська обл.	10,8